

BULLETIN

NORDISKA INVESTERINGSBANKEN • DECEMBER 2003

Livsmedel
på frammarsch

NIB

Baltiskt medlemskap i NIB

Mattias Uusikylä

NIB uppvisar ett gott resultat för årets första tio månader. Denna positiva utveckling förväntas fortsätta hela året. NIB har lyckats hålla nytulningen på en god nivå trots en allmänt svag konjunktur. NIB:s uppgift är att verka för ekonomisk integration inom Norden och internationalisering av nordiskt näringsliv för att främja hållbar ekonomisk utveckling. På båda fronter kan framgångar noteras.

Miljön och närområdet i österled har företrädare i bankens verksamhet utanför Norden. NIB har varit särskilt aktiv i Baltikum de senaste åren och låneengagemangen där uppgår idag till nära 600 miljoner euro.

År för år har samarbetet med Estland, Lettland och Litauen fördjupats. Den stora händelsen för NIB år 2003 är de nordiska statsministrarnas beslut i juni att erbjuda dessa tre länder medlemskap i banken.

Vid statsministermötet i Oslo den 26 oktober 2003, där de baltiska regeringscheferna sammanträdde med sina nordiska kolleger, kom de åtta regeringscheferna överens om de allmänna villkoren för en

utvidgning av NIB. De gav i uppdrag åt sina finans- och ekonomiministrar att förhandla fram en mellanstatlig överenskommelse för att förverkliga baltiskt medlemskap på lika villkor. Medlemskap på lika villkor innebär att Estland, Lettland och Litauen blir medlemmar i banken med samma rättigheter och skyldigheter som definieras i den nuvarande överenskommelsen om NIB.

Finans- och ekonomiministrarna har tillsatt en förhandlingsgrupp för detta uppdrag. En förutsättning för förhandlingarna är att bankens finansiella grundstruktur bevaras. Detta är ett viktigt kriterium för att bibehålla NIB:s AAA/Aaa kreditvärdighet som är kärnan i bankens affärsidé. Finansministrarna har satt som mål att den nya överenskommelsen om NIB blir färdig för signatur före årsskiftet. Avsikten är att den nationella ratificeringsprocessen kan slut-

föras inom år 2004 och att den nya överenskommelsen kan träda i kraft i början av år 2005.

De baltiska länderna är i tätposition bland transitionsländerna i omvandlingen till öppna marknadsekonomier. De senaste åren har de varit Europas snabbast växande ekonomier. De har stora investeringsbehov men brist på kapital. Alla tre står nu på tröskeln till medlemskap i EU och Nato.

För att stöda en fortsatt positiv utveckling i Baltikum behövs finansiering av infrastruktur och gränsöverskridande investeringar. Där kan NIB spela en viktig roll. Hela Östersjöregionen har stor framtida potential som tillväxtområde. Baltiskt medlemskap i NIB kommer att främja Östersjöregionens utveckling som är av stort intresse för både Norden och Baltikum.

Baltiskt medlemskap i NIB blir inte bara en historisk milstolpe för banken utan betyder i ett

vidare sammanhang att den nordiska närområdespolitiken lyfts till en ny nivå. Banken står inför en spännande uppgift när baltiskt medlemskap blir verklighet. Detta kommer självklart att medföra vissa ändringar i bankens verksamhet, både

inåt och utåt. Detta är en utmaning som enbart är att betrakta som positiv.

Företag och institutioner visar sin livskraft genom förmågan att anpassa sig till och handskas med förändringar i sin omgivning. Denna förmåga har NIB hittills kunnat visa och kommer fortsatt att visa i kraft av sin finansiella och institutionella styrka, som bygger på personalens lojala engagemang och ägarnas kraftfulla stöd.

»Baltiskt medlemskap i NIB kommer att främja Östersjöregionens utveckling.«

Jón Sigurðsson
November 2003

HUVUDKONTOR

Fabiansgatan 34
PB 249
FIN-00171 Helsingfors
Finland
Telefon +358 9 18 001
Telefax +358 9 1800 210

ÖVRIGA KONTOR

KÖPENHAMN

Landgreven 4
DK-1301 København K
Danmark
Telefon +45 33 144 242
Telefax +45 33 322 676

OSLO

Dronning Mauds gate 15
(hos Eksportfinans)
N-0119 Oslo
Norge
Telefon +47 2201 2201
Telefax +47 2201 2202

REYKJAVÍK

Kalkofnsvegur 1
(i Seðlabanki Íslands
byggnad)
IS-150 Reykjavík
Ísland
Telefon +354 5 699 996
Telefax +354 5 629 982

STOCKHOLM

Kungsträdgårdsgatan 10
(Jernkontorets fastighet)
S-111 47 Stockholm
Sverige
Telefon +46 8 5662 6590
Telefax +46 8 5662 6591

SINGAPORE

78 Shenton Way # 16-03
Singapore 079120
Telefon +65 6227 6355
Telefax +65 6227 6455

TEMA: LIVSMEDEL S. 4-11

- 4 Maten är färdig!
- 7 Enzymer gör brödet godare
- 10 Cerealier expanderar
- 12 Upplåning: Miljardemissioner blev succéer
- 14 Panorama
- 16 Ny väg klar på rekordtid

10

- 18 NIB i Ryssland: Vattenrenningsverk i bruk 2005
- 20 Mer än ett kraftverk
- 22 Aktuellt inom Nordiska finansgruppen
- 23 Aktuellt
- 26 NIB i korthet
- 27 Delårsbokslut

14

BULLETIN

NIB:s kundtidning utkommer på danska, engelska, finska och svenska.

REDAKTION

Jamima Löfström, chefredaktör
Linda Hintze, Tina Nyberg, Gunilla Nyman, Paula Roselius

Layout Lowe & Partners, Helsingfors
Tryck Erweko Painotuote Oy, Helsingfors

UTGIVARE

NORDISKA INVESTERINGSBANKEN
Fabiansgatan 34
PB 249
FIN-00171 Helsingfors, Finland
Telefon: +358 9 18 001
Telefax: +358 9 1800 210
Internet: www.nib.int
E-post: info@nib.int

ADRESSÄNDRINGAR
Telefax: +358 9 612 14 17

Omslagsfoto
Lehtikuva

Maten är färdig!

Vill du ha en hot dog eller kebab med ris? Eller äter du kanske hellre karelsk köttgryta, kinesisk wok eller varför inte spenatplättar?

Färdigmaten är en produktgrupp som tydligt växer i Finland. Till detta bidrar att antalet en persons hushåll ökar och att efterkrigstidens stora årskullar inom den närmaste framtiden blir pensionerade och vill bo hemma så länge som möjligt. Familjernas matvanor förändras också.

– På veckosluten äter vi gott. Då köper vi ingredienser och tillreder maten själva. Till vardags har familjerna allt mindre tid för matlagning och ofta äter man inte ens samtidigt, konstaterar den finska livsmedelskoncernen Atrias vd Seppo Paatelainen.

I **Atrias sortiment** i Finland ingår sammanlagt 250 olika rätter. Från produktionsanläggningen på 110 000 kvadratmeter i Nurmo levereras varje dag 500 ton färskkött, fjäderfä och färdigmat till butikshyllor och storkök. Den 500 meter långa huvudbyggnaden inhyser hela produktionsprocessen från slakt till styckning och tillverkning av färdiga produkter. Slutligen går varorna till det högt automatiserade logistikcentret där 40 000 plastlådor behandlas dagligen. Produktionsanläggningen är en följd av förändringarna på 1990-talet då tolv fabriker sammanslogs till tre.

Då man ser till mängderna är Atria-koncernen den största köttproducenten i Norden. Köttet är därför naturligt nog den viktigaste varugruppen för Atria.

Färdigmaten utgör knappt 10 procent av omsättningen men är trots den lilla andelen en betydande produktgrupp som företaget investerar i.

Idéer till nya produkter kommer enligt Paatelainen från den egna organisationen, från kunderna, detaljhandeln eller från utlandet. Över tjugo personer av koncernens ungefär 3 900 anställda har produktutveckling som huvudsaklig syssla, men ett mycket större antal deltar i produktutvecklingsprocessen som helhet. Det är fråga om personal från bland annat produktion, försäljning och marknadsföring, allt från akademiker till kockar och storhushållsföreståndare.

– När allt kommer omkring avslutas ju processen med att de här matproffsen tillreder maten vid spisen, påpekar Paatelainen.

Vad vill då konsumenten äta? Den stora utmaningen är att veta det här före konsumenten själv vet det. Därför är konsumentundersökningar det första steget i alla större produktutvecklingsprojekt.

– Om produkten inte är konsumentorienterad blir den ingen framgång och livscykeln blir kort. Å andra sidan vill konsumenten prova på nya rätter och få en kän-

la av att färdigmatsektorn lever och förändras. Det är sällan en ny produkt blir en stor framgång, förklarar Paatelainen. Men så gick det då hamburgaren i tiderna kom till affärerna i Finland.

– Atria var först med att producera stora mängder hamburgare för butikshyllan. Det var en verklig succé. Snart fanns det fem till sex olika producenter vilket gjorde att produktionen splittrades. Så här fungerar färdigmatmarknaden – då någon kommer på en bra produktgrupp tar konkurrenterna efter med små förändringar och förbättringar.

»Smaktest är en central del av produktutvecklingen.«

Att förnya de produkter som redan finns är en viktig del av produktutvecklingen. Förpackningarna blir allt mer praktiska att använda och förbättrar produkternas

hållbarhet. I redan bekanta maträtter minskar man på både fett och salt.

Smaktest är en central del av produktutvecklingen. Ibland görs de i ett livligt gathörn men i allmänhet använder man sig av testgrupper.

– I kvalitetsutvärderingar använder vi oss av mer rutinerade människor, men idén är nog den att testmakarna skall vara alldeles vanliga konsumenter, säger Paatelainen. ►

Inom färdigmatsektorn är målgrupperna viktiga. Produkterna har mycket olika användargrupper och mångfalden bland maträtterna är stor. På grund av det här är produktionsserierna ofta små vilket enligt Paatelainen är problematiskt för marknadsföringen.

– Det finns ingen ny produktgrupp som ekonomiskt skulle möjliggöra stora reklamkampanjer i tv. Hur konsumenten hittar varan i affären är därför avgörande.

Ett av Atrias största företagsköp har varit svenska Lithells AB. Sommaren 2002 utvidgade Atria sin verksamhet vidare i Sverige genom att köpa Samfood & Co AB:s affärsverksamhet. Genom det här företagsköpet, som NIB deltog i finansieringen av, har Atria nu en färdigmatfabrik även i Malmö. Men det är få varor som kan tillverkas både för den finska och svenska marknaden. Därför sker produktutvecklingen självständigt i de båda länderna, trots att samarbetet också är tätt.

– De nationella konsumtionsvanorna är mycket starka i alla länder. Färsk mat har genom tiderna producerats lokalt och därför har matkulturerna utvecklats i egna banor. Om man vill sälja färdigmat i ett annat land gäller det att laga mat som motsvarar konsumtionsvanorna där och inte försöka ändra på dem, påpekar Paatelainen.

Atria inledde färdigmatproduktionen på 1950-talet vid samma tider som kvinnorna i Finland i allt högre grad började arbeta utanför hemmet. Produktionen av färdigmat, så som köttbullar och kåldolmar, var då ett hantverk och mängderna var små. På 1960-talet övergick man till egentliga produktionslinjer och då växte även produktionsmängderna. Den traditionella finska leverlådan och ärtsoppa hör till Atrias äldsta färdigrätter. Idag tillverkas dagligen 100 ton färdigmat i fabriken i Nurmo och över 350 anställda inom koncernen arbetar med färdigmat. ■

*I logistikcentret behandlas
40 000 plastlådor dagligen.*

Enzymer gör brödet godare

– Det finns oändligt med möjligheter. Det är bara fantasin som sätter gränser, säger Novozymes presschef Eva Louise Holm Petersen. Hon talar om enzymer och allt man kan använda dem till inom livsmedelsindustrin.

Novozymes

Det finns knappt något område där man inte skulle kunna använda enzymer, berättar Ejner Bech Jensen, Novozymes chef för forskning och utveckling.

Enzymer finns överallt – i människor, djur och växter. Enzymer är en typ av proteiner som finns i alla levande organismer och sköter bland annat den organiska nedbrytningsprocessen, de bryter till exempel ned mat i magsäcken.

Det danska företaget Novozymes utvecklar och producerar enzymer som kan användas i industriella processer och konsumentprodukter, i framställningen av juice, bröd och öl eller i produkter som tandpasta och tvättmedel.

– Enzymer orsakar kemiska reaktioner i

naturen och vi försöker hitta de reaktioner eller processer som kan användas industriellt, säger Ejner Bech Jensen, Novozymes chef för forskning och utveckling. Vi säljer våra produkter till nästan alla industrier. Det finns knappast något område där man inte skulle kunna använda enzymer.

Novozymes kunder finns världen över, förutom inom livsmedelsindustrin även inom till exempel pappers- och pappersmassaindustrin och textil- och djurfoderindustrin. Läkemedelsindustrin är ett tillväxtområde. Förutom enzymer produce-

rar bolaget även mikroorganismer, som kan användas för att rensa kloaker och avlopp.

– **Våra produkter** karaktäriseras av miljövänlighet. Traditionella, skadliga kemikalier kan ersättas av enzymer: då man färgar eller bleker textilier, i vatten- och avloppsrening, i djurfoder där man tack vare enzymer i viss mån kan undvika bruket av fosfater. Enzymer i tvättmedel gör att fläckar lossar i lägre vattentemperaturer. Enzymer och mikroorganismer är naturliga be-

ståndsdelar och belastar inte miljön, berättar Bech Jensen.

Livsmedelsindustrin står för cirka en fjärdedel av Novozymes försäljning och cirka en femtedel av bolagets omsättning.

På vilket sätt används enzymer i livsmedel?

– Då man bakar bröd industriellt, till exempel toast eller hamburgersemlor, är det en utmaning att få fram de rätta egenskaperna, berättar Bech Jensen. Vi vill att vårt bröd ska smaka gott och ha en lämpligt hård skorpa samtidigt som det ska vara mjukt inuti.

Bageriindustrin tillsätter vanligen olika slag av kemiska tillsatsämnen i brödet för att bakningsprocessen ska bli lättare att styra, brödet ska jäsa bättre och vara lätt att knåda och bearbeta. En del av tillsatsämnena kan ersättas med enzymer. Det krävs en mindre mängd enzymer än mängden traditionella tillsatsämnen. Det betyder mindre lagerutrymmen och lägre transportkostnader.

– För konsumenten är det intressant att brödet smakar bättre och att brödets kvalitet blir jämnare. Dessutom hålls brödet längre fräscht, fortsätter Bech Jensen.

Man kan också tillföra enzymer i ett

tidigare skede i produktionsprocessen, till exempel då man producerar juice. Holm Petersen berättar:

– Då man ska producera till exempel apelsinjuice vill man få bort skalet. Genom att behandla apelsinerna med enzymer får man skalet att lossa nästan av sig självt. Man behöver alltså inte skala apelsinerna manuellt. På det här sättet kan man för enkla en besvärlig arbetsprocess och effektivt hela produktionsprocessen.

Enzymer kan man också använda för att minska på eller förändra ohälsosamma transfettsyror som uppkommer då man producerar margarin. Ost, vin och öl har i alla tider framställts med hjälp av enzymer – utan att man vetat om det. I dag tillsätts specifika enzymer för att man bättre ska kunna styra till exempel bryggingsprocessen vid framställningen av öl.

Använder ni er av genteknologi?

– Ja, det gör vi, men vi använder inte mänskliga gener. Vi använder gener från organismer som producerar det enzym vi kan använda, till exempel gener från svampar och bakterier. En hel del enzymer kan framställas utan genteknologi, enzymer som finns i tandpasta är sådana. Det finns etiska frågor som vi måste beakta då vi

arbetar med enzymer och mikroorganismer, till exempel vilken sorts gener vi använder. Vi ansvarar också för att inte levande, genetiskt modifierade mikroorganismer kommer ut i naturen från våra produktionsanläggningar och påverkar miljön, berättar Holm Petersen.

Varifrån tar man enzymerna?

– Enzymer finns överallt i naturen. Men det är inte så att ett enzym som används för att skala apelsiner hittas i apelsiner. Du vet inte vad ett enzym kan användas till innan du tar in det i laboratoriet och undersöker det. Det kan finnas användbara enzymer i en skog i tropikerna med extrema klimatförhållanden, men lika väl här ute vid vår parkeringsplats, säger Holm Petersen. ■

OVANLIGT BIOTECH-FÖRETAG

Novozymes bildades år 2000 då Novo Nordisk A/S splittrades i två olika bolag. Novo Nordisk, som grundades på 1920-talet, fokuserar nu på läkemedelsproduktion, främst insulin, medan Novozymes fokuserar på enzymer och mikroorganismer. För att vara ett bioteknikföretag är Novozymes ett undantag med sin långa historia och egen produktion – de flesta företag inom bioteknik är några år gamla och sysslar enbart med forskning och utveckling.

NIB:s lån på cirka 40 miljoner US-dollar är avsett för Novozymes forsknings- och utvecklingsverksamhet.

– Vi är mycket forskningsorienterade – omkring tolv procent av vår omsättning går till FoU-relaterad verksamhet, säger forskningschef Ejner Bech Jensen.

Novozymes totala marknadsandel för livsmedelsenzymer uppgår till cirka 35 procent. Enzymer till livsmedelsindustrin säljs främst i USA och Europa. Marknaden för livsmedelsingredienser växer med 2 till 3 procent och detta väntas fortsätta. På långsikt väntas Novozymes försäljning öka med cirka 10 till 15 procent. ■

Ost, vin och öl har i alla tider framställts med hjälp av enzymer – utan att man vetat om det, berättar presschef Eva Louise Holm Petersen.

Svensk livsmedelsjätte satsar på expansion och starka varumärken

Svenska Cerealia är ett bolag som har lyckats väl i den hårda konkurrensen i livsmedelsbranschen. Företaget expanderar kraftigt i norra Europa och för en aktiv förvärvs- och allianspolitik. Man satsar medvetet på starka varumärken och följer noga med vilka trender konsumenterna är intresserade av.

Frukostprodukterna upplever en renässans. Gröt har åter blivit trendigt, också bland unga konsumenter.

Cerealia utvecklar, tillverkar och marknadsför spannmålsbaserade livsmedel eller cerealer. Kunder är allt från bagerier och livsmedelsindustrin till grossister, storhushåll och detaljhandel. I

produktsortimentet ingår mjöl, flingor, müsli, pasta och bröd. För konsumenterna är kanske varumärkena Kungsörnen, Start, Skogaholm, AXA, Hatting, Regal, Nord-Mills och HavneMøllerne bättre kända än namnet på själva Cerealia.

Företaget, med rötter tillbaka till 1930-talet, har alltid varit bondeägt. Dagens Cerealiakoncern har vuxit fram genom förvärv och präglas av en mångsidig verksamhet som drivs inom tre strategiska affärssektorer; kvarnverksamheten Mills, konsumentprodukterna Foods och brödssektorn Bakeries. Huvudmarknader är Sverige, Danmark och Norge. Norra Europa är Cerealias hemmamarknad, men man driver också export till andra delar av världen.

– Vi är starka på framför allt mjöl och bröd där vi är ledande på flera marknader, säger finansdirektör Lennart Sandberg. Vår ambition är att erbjuda kunderna goda och hälsoriktiga livsmedel under förtroendeskapande varumärken.

Startskottet för internationaliseringen gick redan på 80-talet i Danmark. Expansionen har fortsatt och förvärvet av Schulstad våren 2003 var Cerealias största förvärv hittills. Därmed stärkte bolaget ytterligare positionerna på den nordiska marknaden.

– Våra kunder har blivit mer nordiska över tiden. Strategin var att bli en stark nordisk aktör som kan möta kundens ökade krav på service och rätta produkter, berättar Sandberg.

Cerealia har blivit en viktig aktör i ett antal länder runt Östersjön och har i Baltikum förvärvat bland annat Lettlands största kvarn. Viktigt är också samarbetet med Tysklands

största kvarngrupp VK Mühlen, där man nu blivit delägare.

– Tillsammans med tyskarna ser vi nu över möjligheterna att vidareutveckla samarbetet i Polen.

Det senaste förvärvet gäller en grupp företag som tillverkar och säljer vegetariska, ekologiska och hälsosamma produkter.

– Vi har redan idag en stark position bland hälso-medvetna konsumenter. Grönt och vegetariskt är en intressant och växande marknad som ligger i tiden. Satsningen på grön mat kompletterar också väl vårt sortiment, säger bolagets ledning.

För Cerealia gäller det att vara lokalt förankrad men också internationell. Det är inte bara mattraditionerna och recepten som skiljer sig utan också förpackningarna och sättet att sälja måste anpassas till de lokala marknaderna. Bröd och müsli uppfattas ofta som basmat, men också där är traditionerna olika. Det som kallas ”svensk brödkultur” skiljer sig också mellan olika delar av landet. Sett i ett nordiskt perspektiv finns det mycket likheter men också olikheter. Samtidigt blir internationaliseringen starkare och också intresset för att äta andra länders produkter växer bland konsumenterna.

– I till exempel Ukraina och Ryssland uppfattas Start-produkterna som snacks eller mellanmål som man köper i små förpackningar, medan vi i Sverige helst äter müsli till frukost tillsammans med yoghurt eller fil. I Sverige kokas havregryn till gröt, medan andra kulturer föredrar okokta gryn, säger

Cerealia arbetar med att bygga upp bland annat AXA, Start och Kungsörnen som tre starka nordiska varumärken.

CEREALIA

- Förädlar och säljer spannmålsbaserade livsmedel.
- En internationell livsmedelskoncern med ca 5 700 anställda.
- Verksamheten bedrivs vid ett 70-tal anläggningar och försäljningskontor i bland annat Sverige, Danmark, Norge, Finland, Tyskland, Polen, Lettland, Ukraina, Storbritannien, USA, Spanien, Japan.
- Omsätter omkring 9 miljarder svenska kronor.
- Är ett dotterbolag till Svenska Lantmännen som ägs av 53 000 svenska bönder.

NIB deltar med ett lån på 40 miljoner euro i finansieringen av Cerealias förvärv av Schulstad AS:s verksamhet. Schulstad är den dominerande bageriverksamheten på den danska marknaden och bland de största leverantörerna av färskt bröd i Skandinavien.

informationsdirektör Lotta Löwhagen Lundberg.

Dagens konsumenter är intresserade av miljö, hälsa och näringsfrågor och vill ha livsmedel som är nyttiga, säkra, goda och enkla att tillreda. Folk är därför allt mer intresserade av lätta och hälsosamma produkter, tillverkade utan onödiga tillsatser. Inom Cerealia drivs forskning i bland annat spannmålsprodukternas hälsobefrämjande egenskaper och kostens betydelse för kroppens hälsa och uthållighet. I ett aktuellt projekt är syftet att klargöra hur man ska äta för att hålla sig pigg hela dagen. Sambandet mellan kost och prestation är viktigt också för alla som idrottar. Projektet Uppladdningen har rönt stora framgångar i form av ett informationspaket för idrottare med fakta om vad man bör äta och dricka för att prestera bättre. ■

Miljardemissioner blev succéer

NIB finansierar sin utlåning genom att uppta lån och emittera obligationer på globala kapitalmarknader. Inom loppet av ett år har NIB gjort sina största emissioner någonsin.

I december 2002 gjordes den första benchmark-emissionen på 1 miljard US-dollar, i april 2003 den andra, likaså på 1 miljard US-dollar. Emissionerna registrerades hos Securities and Exchange Commission (SEC) i USA.

Varför valde NIB att genomföra två stora emissioner nu?

– Det finns tre orsaker, säger NIB:s finansdirektör och vice vd Bo Heide-Ottosen. NIB:s årliga finansieringsbehov har vuxit under de senaste åren från cirka 2,5 miljarder euro till omkring 3,5 miljar-

der euro, nu fanns det alltså en möjlighet att göra större emissioner. Vi ville också diversifiera investerarbasen, det vill säga få bland annat amerikanska institutionella investerare och investerare i Mellanöstern intresserade av våra obligationer. Dessutom var tidpunkten lämplig eftersom det fanns stigande efterfrågan på obligationer

med hög likviditet.

Båda emissionerna, med maturiteter på tre respektive fem år, fick ett gott mottagande på marknaden och tecknades slut inom loppet av ett till två dygn. Obligationen i april, med maturitet år 2008, hade en fördelaktig prisutveckling i förhållande till andra multilaterala institutioner på kapitalmarknaden och hade en bred geografisk distribution med 35 procent till Nordamerika, 28 procent till Asien, 22 procent till Europa och resten till Mellanöstern och Afrika.

– Vi är mycket nöjda med emissionerna eftersom de ökade intresset hos investe-

rare som inte tidigare investerat i NIB:s obligationer, säger NIB:s upplåningschef Kari Kukka.

– Eftersom vi har gjort endast två benchmark-emissioner kunde vi njuta av *rarity value*. Vi genomför globala benchmark-emissioner så sällan att investerare också därför var intresserade av våra värdepapper, förklarar Kukka.

Trots framgångsrika storemissioner sker största delen av NIB:s upplåning genom olika MTN-program (medium-term note-program). Med ett årligt upplåningsbehov på drygt 3 miljarder euro finns det inte utrymme för flera stora emissioner. Storleken på NIB:s MTN-emissioner varierar mellan cirka 10 och 150 miljoner euro.

– En del investerare investerar enbart i globala emissioner, medan andra är mera intresserade av emissioner i mindre skala med standarddokumentation, säger Kukka.

Målet med NIB:s upplåningsverksamhet är att hela tiden säkra att banken har tillräcklig likviditet såväl för bankens utlåningsverksamhet som för tillbakabetalning av tidigare upptagna lån. Med sin finansieringsverksamhet ska NIB säkra att man kan möta utlåningskundernas efterfrågan. Kunderna har olika önskemål och behov vad gäller lånens valuta, lånetid och ränteform.

Under sommaren 2003 genomförde NIB en fyraårig obligationsemission på 5 miljoner lettiska lats, motsvarande cirka 7,7 miljoner euro, listad på Rigas fondbörs. Samtidigt betalade NIB ut ett lån i lats till ett företag med verksamhet i Lettland. Bolaget önskade matcha sina intäkter i lettiska lats med finansierings-

»Emissionerna ökade intresset hos investerare som inte tidigare investerat i NIB:s obligationer.«

utgifter i samma valuta.

– Vi ser en ökande efterfrågan på denna typ av lån som minskar valutakursexponeringen hos låntagarna. För oss är det en utmaning eftersom det i sådana fall ofta är fråga om kapitalmarknader som är under utveckling, berättar Heide-Ottosen.

En trend på marknaderna är enligt Heide-Ottosen en fortsatt öppning av kapitalmarknader i till exempel de baltiska länderna och i flera länder i Asien. En del av dessa har hittills varit relativt stängda och inte lika utvecklade som traditionella kapitalmarknader.

Efter några turbulenta år på kapitalmarknaderna finns det enligt Heide-

Ottosen ett ökande behov hos investerare att diversifiera portföljerna. Investerarna eftersträvar en sund spridning mellan olika marknads- och kreditrisker.

– NIB försöker anpassa sina emissioner enligt investerarnas ändrade behov. Vi är och vill vara kända som en innovativ och flexibel bank som snabbt kan reagera på ändrade marknadskrav. Samtidigt vill vi uppnå ett tillfredsställande pris på de lån som vi tar upp på marknaden, vilket jag tycker att vi har lyckats med. Det är viktigt för oss att våra obligationer köps till priser som motsvarar priserna för de andra multilaterala institutionerna med AAA-kreditvärdighet som vi jämför oss med, säger Heide-Ottosen.

Under de första åtta månaderna 2003 har NIB gjort sammanlagt 74 transaktioner i 11 olika valutor jämfört med 83 transaktioner fördelade på 12 olika valutor under år 2002. NIB:s utestående upplåning per 31 augusti 2003 var 14 236 miljoner euro. Motsvarande siffra vid utgången av 2002 var 13 150 miljoner euro.

Sedan NIB inledde sin verksamhet år 1976 har banken genomfört mer än 800 transaktioner i 33 olika valutor på kapitalmarknader i olika delar av världen. NIB har haft bästa möjliga rating, AAA/Aaa, från de ledande kreditvärderingsinstituten Standard & Poor's och Moody's sedan den första kreditvärderingen gjordes år 1982. ■

Mattias Unsikylä

NIB:s upplåningsteam är nöjt över emissionerna som fick ett mycket gott mottagande på marknaden. Från vänster: Jens Hellerup, upplåningshandläggare, Kari Kukka, upplåningschef och Bo Heide-Ottosen, finansdirektör och vice vd.

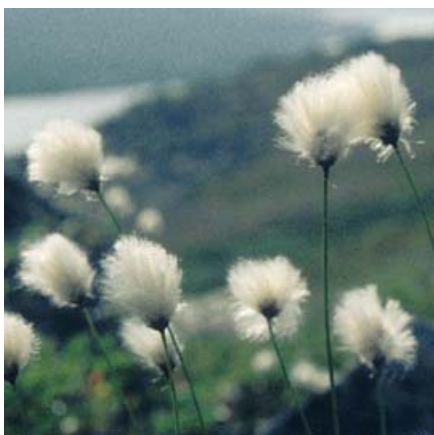

SKÖNHETER I EN KARG NATUR

Bilderna på det här uppslaget har tagits av den finska gränsbevakaren Kari Autto. Under flera årtionden har han vandrat i gränsmarkerna mellan Finland, Norge och Sverige och fotograferat dessa fjällblommor som trots extrema växtförhållanden är så vackra.

– De här skönhetererna har alltid stått mitt hjärta nära. Det är otroligt att de kan växa i en så kärv omgivning, säger fotografen.

OFFENTLIGT-PRIVAT SAMARBETE I NORGE

Ny väg klar på rekordtid

Linda Hintze

Upp till 400 personer kommer att arbeta samtidigt på vägbygget som här besöks av Orkdalsvegens informatör Ann Judith Tinmannsvik och chef Ketil Sand.

För första gången provar man på ett nytt sätt att finansiera ett vägbygge i Norge. Kostnaderna blir lägre och byggtiden kortare.

Den nya finansieringsformen kallas offentligt-privat samarbete, från engelskans *public private partnership*, PPP, och innebär att den offentliga sektorn får anbud av privata leverantörer på, i detta fall, finansiering, bygge, drift och underhåll av 22 km väg i mellersta Norge.

Projektbolaget Orkdalsvegen AS har bildats för projektet och ägs av Laing Roads Ltd och Skanska BOT AB. Laing är en stor aktör inom offentligt-privat samarbete i Storbritannien och deltar i projektet som investerare och rådgivare. Skanska

bygger vägen och kommer också att bära ansvaret för drift och underhåll då vägen är färdig. Skanska BOT deltar som investerare och vill samtidigt få ytterligare kunskap om och erfarenheter av PPP-projekt. Två andra vägbyggen med PPP-modell kommer att genomföras i Norge inom den närmaste framtiden.

Ketil Sand, som leder det dagliga arbetet vid vägbygget i egenskap av chef för Orkdalsvegen AS, säger att man sparar både tid och pengar genom att låta en privat leverantör leda och ta ansvar för hela projektet.

– Skanska bär ansvaret för att vägen blir färdig inom avtalsenliga tids- och kostnadsramar och har fria händer att genom-

föra sina egna lösningar. I ett stort projekt som det här kan resurserna utnyttjas bättre och projektet blir mera kostnadseffektivt, säger Sand.

Vägbygget inleddes i april 2003 och vägen väntas vara färdig efter 2,5 år. Enligt Sand skulle det ha tagit dubbelt så lång tid att bygga vägen på traditionellt sätt inom den offentliga sektorn. En orsak till detta är att vägbygget då skulle ha varit beroende av stortingets årliga beviljningar. Då bygger man efter hand som projektet får pengar.

– Nu jobbar vi parallellt på 15 till 20 ställen med en bemanning på cirka 250 personer. Senare under projektets gång

Vägbygget kommer att ta cirka två och ett halvt år.

DEN NYA VÄGEN

- Del av Europaväg 39.
- Mellan Øysand och Thamshavn, 22 km.
- Sju tunnlar, den längsta 3,3 km. Totalt kommer nästan hälften av vägen att gå genom tunnlar.
- Fyra broar.
- Förkortad vägsträcka 2,4 km, förkortad körtid ca 6 minuter.

kommer upp till 400 personer att arbeta samtidigt på vägbygget, berättar Sand.

Projektets totalkostnad är drygt 1,5 miljarder norska kronor, cirka 180 miljoner euro. Under byggprocessen finansieras projektet med eget kapital från projektbolagets ägare samt med kortfristiga lån. Ett offentligt ägt bolag uppbär vägtullar redan nu av bilisterna på den nuvarande vägen och man räknar med att fortsätta göra det i cirka 15 år på den nya vägen. När den nya vägen är färdig och i bruk betalar staten ett fastställt, löpande belopp till projektbolaget för utnyttjandet av vägen.

– Vi är alltså inte beroende av trafikvolymen på vägen, konstaterar Sand.

NIB och Orkdalsvegen AS har avtalat om ett långfristigt lån som utgör en del av projektets långfristiga finansiering.

– **NIB:s lån** betalas ut när vägen tas i bruk och kommer att användas till att konvertera delar av bygglånet till långsiktig finansiering, berättar NIB:s biträdande regionchef för Norge, Eirik Brekke. Lånet på 300 miljoner norska kronor, cirka 40 miljoner euro, löper i cirka 25 år efter utbetalningen.

Efter 25 år övergår ansvaret för vägen och dess underhåll till norska vägverket. Fram till det ansvarar Orkdalsvegen för att vägen är tillgänglig och dessutom säker och komfortabel att köra på.

– Det är vår uppgift att visa att PPP fungerar. Några säkra konklusioner kan vi ännu inte dra men vi hoppas att det blir en succé med tanke på tid, genomförande och kostnader, säger Sand. ■

Avloppsreningsverket färdigställs med gemensamma resurser

I S:t Petersburg är arbetet med att färdigställa stadens sydvästra avloppsreningsverk i full gång.

De finansiella förhandlingarna mellan parterna har slutförts och byggnadsarbetet påbörjats. Projektet framskrider enligt planerna och målet är inställt på år 2005 då reningsverket skall tas i bruk.

Före år 1979 saknades avloppsrening i S:t Petersburg och allt avloppsvatten rann rakt ut i vattendragen. Idag ser läget mycket ljusare ut. Ett antal avloppsreningsanläggningar är redan i bruk bland annat i de centrala och norra delarna av staden. Det sydvästra reningsverket blir ett viktigt komplement eftersom renings-

kapaciteten i staden inte är tillräcklig idag. För närvarande rinner avloppsvatten från nästan en miljon invånare orenat ut i Finska viken och påverkar vattenkvaliteten i hela Östersjön. När projektet är färdigställt kommer avloppsreningsverket att kunna behandla 330 000 kubikmeter avloppsvatten per dygn. Då stiger renings-

graden från 75 procent till 87 procent. Anläggningen har en yta på 50 hektar och personalstyrkan på byggsplatsen uppgår som mest till 500 personer.

Det har varit mycket angeläget att få igång projektet. Med reningsverket ansluts över 700 000 invånares avlopp i stadens sydvästra delar till avloppsrening. Investeringen minskar avsevärt utsläppen av både orenat och förorenat avloppsvatten i Finska viken och Östersjön. Då det nya reningsverket tas i bruk kommer minskningen av framför allt syreförbrukande ämnen (BOD5), samt kväve och fosfor, att vara betydande och reningen kommer då att uppfylla de krav som ställs av HELCOM och EU.

Under Sovjettiden på 1980-talet påbörjades byggarbetena på S:t Petersburgs sydvästra avloppsreningsverk, men arbetena avbröts i brist på pengar på 1990-talet. Då var cirka en femtedel av reningsverkets betongkonstruktioner färdigbyggda. Nu kan en stor del av dessa gamla konstruktioner och bassänger utnyttjas och byggas färdiga. Projektet omfattar förutom reningsverket även en slamförbränningsanläggning och anslutning till stadens avloppsledningssystem.

NIB har sedan år 2000 haft ansvar för struktureringen av finansieringsupplägget. Projektet genomförs med sameuropeiska krafter som ett *public private partnership* (PPP) mellan nordiska entreprenörer, internationella finansinstitutioner, bidragsgivare

Jamima Löfström

Byggarbetet återupptogs i mars 2003 och arbetet framskrider planenligt. Reningsverket skall stå färdigt 2005.

och lokala myndigheter. Finansieringsmodellen är skräddarsydd för ryska förhållanden.

PPP-modellen innebär i praktiken att projektbolaget Nordvod, som ägs av byggbolagen YIT, Skanska och NCC, Nordiska Miljöfinansieringsbolaget NEFCO och S:t Petersburgs vattenbolag Vodokanal, kommer att ansvara för implementeringen av projektet i samarbete med de lokala myndigheterna. SWTP Construction Oy ansvarar för själva byggandet av avloppsreningsanläggningen under ett entreprenadavtal.

Den färdigställda anläggningen kommer att drivas av ett separat driftsbolag som har samma ägare som Nordvod. Detta gör man för att säkerställa en effektiv drift av reningsverket. Bolaget ansvarar för driften av anläggningen i 12 år, det vill säga tills lånen återbetalats.

Projektet ingår i investeringsprogrammet för Nordliga dimensionens miljöpartnerskap (NDEP). Projektets kostnader finansieras genom eget kapital, lån,

bistånd samt lokala medel. Flera internationella finansinstitutioner deltar i finansieringsstrukturen. NIB deltar med ett långfristigt lån om 45 miljoner euro. Projektet finansieras förutom av NIB också genom lån av Europeiska återuppbyggnads- och utvecklingsbanken, Finnfund och Swedfund, aktiekapital och efterställda (sub-ordinerade) lån genom NEFCO, nordiskt bilateralt bistånd främst från Finland och Sverige (SIDA), samt bistånd från EU genom TACIS och från NDEP-fonden. Staden S:t Petersburg och Vodokanal har gjort betydande finansiella insatser i projektet. Även Europeiska investeringsbanken förväntas delta i finansieringen.

Ryska federationen och staden S:t Petersburg har uttryckt ett starkt politiskt stöd för projektet. Också internationellt har stödet varit märkbart. Projektet är ett gott exempel på hur man genom att samordna nordiska och internationella finansiella resurser tillsammans med lokala samarbetsparter kan skapa förutsättningar för att förbättra Östersjöns miljö. ■

PRIS FÖR FINANSIERINGS-STRUKTUREN

Projektet med det sydvästra reningsverket i S:t Petersburg har tilldelats priset Municipal Investment Award for Environmental Development för sin finansieringslösning. NIB är ledande bank för projektets finansiering.

– Det är ett stort offentligt-privat samarbetsprojekt som kan stå modell för andra liknande projekt i framtiden, säger Oddvar Sten Rønsen som ansvarar för projektet från NIB:s sida.

Projektet är det längst framskridna inom investeringsprogrammet för Nordliga dimensionens miljöpartnerskap (NDEP). Projektstrukturen är unik, heter det i prismotiveringen. Priset utdelas av Project Finance Magazine som ges ut av Euromoney Institutional Investor. Project Finance Magazine är den ledande tidskriften i världen inom projektfinansiering. ■

Janina Löfgren

NIB:s styrelse besökte Sydvästra avloppsreningsverket under sitt möte i S:t Petersburg i juni.

Mer än bara ett kraftverk

Kraftverket Hitaveita Suðurnesja på sydvästra Island grundades 1974 för att utnyttja den geotermiska energin i området och förse de närliggande kommunerna med fjärrvärme. Idag används den geotermiska energin inte enbart för uppvärmning utan den är också en viktig drivkraft för det lokala näringslivet.

Det som skiljer Hitaveita Suðurnesja från övriga geotermiska kraftverk på Island är att den geotermiska vätskan inte kan användas direkt för uppvärmning på grund av de höga mineralhalterna som snabbt sätter sig i rör och annan utrustning och gör den oanvändbar. Man har utvecklat metoder för att hålla den geotermiska vätskan kokande och utnyttjar sedan ångan som energikälla. Detta gör det möjligt för kraftverket att förse de fem omkringsliggande kommunerna med fjärrvärme men också med el, varmvatten samt färskvatten.

– Våra intäkter kommer från åtta olika enheter som bildar en resurspark. Som gemensam nämnare fungerar den geotermiska energin. Denna förnybara naturresurs stöder vår strävan till hållbar utveckling, säger Hitaveita Suðurnesjas vice vd Albert Albertsson.

En av inkomstkällorna är badinrättningen Blå lagunen, en naturlig bassäng fylld med geotermiskt vatten. Den inbjudande synen av blått, ångande vatten har under årens lopp lockat till sig allt flera besökare. Det första badhuset byggdes 1986 och sedan dess har man målmedvetet verkat för att göra stället allt attraktivare och säkrare för badare. I dag kan man uppvisa en ny modern badinrättning med bekvämligheter som bastu, restaurang med mera. Området är Islands främsta turistattraktion med över 300 000 besökare årligen.

Det blå vattnet är inte enbart varmt och skönt att bada i. Sammansättningen av mineraler, främst kisel, salt och alger är unik och har bland annat påvisats ha en

Blå lagunen är Islands främsta turistattraktion med över 300 000 besökare årligen. I folkmun blir man en dag yngre för varje dopp man tar i lagunen.

positiv effekt på immunförsvaret. I folkmun blir man en dag yngre för varje dopp man tar i lagunen. Framförallt psoriasispatienters symptom har kraftigt lindrats tack vare vattnets läkande egenskaper. Personalen vid kraftverket forskar kontinuerligt i vattnets beståndsdelar och deras inverkan på människan.

– Nyligen har vi kunnat lansera egna kosmetiska produkter samt hudvårdsprodukter i medicinskt syfte, berättar Albertsson. Alla produkter baserar sig på de unika ingredienserna från vattnet i Blå lagunen.

Förutom de energiproducerande enheterna och Blå lagunen satsar Hitaveita Suðurnesja mycket på forskning och utveckling inom geotermisk energi. Denna

förnybara naturresurs är en attraktiv energiform sett ur såväl ekonomisk som ekologisk synvinkel och efterfrågan verkar öka.

– Vi ser fram emot ytterligare tillväxt i bolaget, genom de närmaste årens stora energiinvesteringar på Island, säger Albertsson. Det är positivt att den geotermiska energin i allt större skala kommer att användas även inom den industriella sektorn, fortsätter Albertsson.

Hitaveita Suðurnesja är det enda kraftverket i sitt slag på Island och det tredje största i fråga om energiproduktion. NIB är bolagets största långivare. ■

Miljögifter åtgärdas i Ryssland

Nordiska Miljöfinansieringsbolaget NEFCO medverkar i finansieringen av den första anläggningen som förstör PCB-miljögifter i nordvästra Ryssland. Anläggningen kommer att byggas nära S:t Petersburg och skall stå klar år 2005. Det ryska företagskonsortiet EnergoChemtech har utsetts att genomföra uppdraget i samarbete med det danska konsultföretaget COWI.

– Med hjälp av anläggningen kommer ca 250 ton PCB från gamla transformato-

rer att förstöras årligen. Först töms transformatorerna på PCB och sedan renas de så att de kan återvinnas. Till slut förstörs själva PCB-oljan, berättar Magnus Rystedt som ansvarar för de ryska projekten på NEFCO.

Det här är första milstolpen i ett projekt som initierades år 2001 genom ett samarbete mellan NEFCO och det multilaterala PCB-projektet som drivs inom ramen för Arktiska rådets handlingsprogram.

År 2002 undertecknade Ryssland

Stockholmkonventionen som begränsar produktion och användning av persistenta organiska miljögifter av vilka PCB är ett. PCB tillverkas inte längre i Ryssland och användningen kommer successivt att minska.

NEFCO och EnergoChemtech undertecknade i juli 2003 på det finska konsulatet i S:t Petersburg ett avtal gällande etableringen av anläggningen. Avtalet undertecknades å NEFCO:s vägnar av norska miljöministern Børge Brende. ■

COWI

En rysk transformator på väg till vidarebehandling.

VAD ÄR PCB?

Förkortningen PCB står för polyklorerade bifenylor och är egentligen ett samlingsnamn för en grupp svårnedbrytbara organiska föreningar som man hittade i miljön i mitten på 1960-talet. PCB har på grund av sin isoleringsförmåga använts i elektrisk utrustning som transformatorer och kondensatorer och också som mjukgörare i fogmassor och plast.

PCB finns med på FN:s lista över de 12 persistenta organiska miljögifter som snarast bör elimineras. PCB finns överallt i miljön och ackumuleras i näringskedjan. Hos djur och människor lagras PCB i fettvävnaderna och kan påverka bl.a. immunförsvar, fortplantningsförmåga och nervsystem.

AKTUELLT I KINA

Lån till hälsovård och miljö

Den kinesiska finansministern Xiang Huaicheng besökte Finland i början av 2003. I samband med besöket på NIB:s huvudkontor undertecknades två låneprogram på sammanlagt 90 miljoner US-dollar. Låneprogrammen är avsedda för finansiering av projekt inom såväl hälso- och sjukvårdssektorn som miljösektorn. Kina har omfattande planer för utvecklingen av bägge sektorerna, främst i de inre, fattigare delarna av landet.

Inom hälso- och sjukvården har redan flera nya investeringar ägt rum, främst gällande ny utrustning till sjukhus. Det statligt ägda företaget Korla Silon Heat Company Ltd är det första bolaget som har beviljats delfinansiering inom miljö-låneprogrammet. Företaget skall förnya sin värmeväxlarutrustning och därmed förbättra värmeförsörjningen till invånarna i staden Korla i nordvästra Kina. Projektet kommer att ha positiva effekter på luftkvaliteten i området.

– Vi har samarbetat med det kinesiska finansministeriet sedan början av 1980-talet, berättar Søren Kjær Mortensen, NIB:s regionchef för Asien. Kina är bankens största låntagarland inom bankens internationella utlåning. ■

NIB:s verkställande direktör Jón Sigurðsson och Folkrepubliken Kinas finansminister Xiang Huaicheng under besöket i Helsingfors.

Seminarium för intermediärer

I september 2003 ordnade NIB ett seminarium för sina kinesiska intermediebänker. Syftet med seminariet var att ge NIB:s samarbetspartner en inblick i bankens utlåningsprinciper samt att presentera NIB:s miljöpolicy. På plats var ett tjugotal deltagare från bland annat finansministeriet, Industrial and Commercial Bank of China (ICBC) och China EximBank. ■

Investeringar i danska slakterier

NIB och Danish Crown har ingått avtal om ett långfristigt lån på 30 miljoner euro för bolagets miljöinvesteringar. Danish Crown är Europas största och världens näst största slakteriföretag. Bolaget ska dels förbättra nuvarande slakterier, dels uppföra ett nytt som kommer att tas i bruk år 2004. I de nuvarande slakterierna leder investeringarna till bland annat

minskat bruk av el och vatten, nya rensningsanläggningar och mindre buller. Dessutom förbättras arbetsmiljön med ny teknologi som underlättar det mycket fysiska arbetet i slakterierna.

I det nya slakteriet som byggs i Horsens på Jylland görs liknande investeringar både i den externa miljön och i arbetsmiljön. Vidare leder investeringarna till

resurs- och energiinbesparingar. Det nya slakteriet får en kapacitet på 15 000 slaktade svin per dag, vilket gör slakteriet till Europas största.

Danish Crowns viktigaste exportmarknader är EU-länderna, Japan och USA. Nästan 70 procent av bolagets försäljning går till Europa. ■

Infrastruktur och miljö i Baltikum

HAMNAR FÖRNYAS I ESTLAND

Statsägda Tallinna Sadam AS är Estlands största hamnbolag med en verksamhet som hör till de största i Östersjön. Tallinna Sadam äger fyra hamnar i Tallinn med omnejd. Över 70 procent av fraktvolymer som passerar hamnarna är transitotrafik, främst från Ryssland. Passagerar- och kryssningstrafiken utgör en annan viktig del av hamnens verksamhet. Tallinna Sadam och NIB har ingått avtal om ett lån på 40 miljoner euro för hamnbolagets investeringar i ny hamninfrastruktur i två av bolagets hamnar, dvs. i Muuga och Paldiski.

SOCIAL UTVECKLING I TALLINN

NIB finansierar Tallinns investeringsprogram för år 2003 med ett lån på 20 miljoner euro. I programmet ingår investeringar i social bostadsproduktion, utveckling av utbildnings- och hälsovårdssektorn, energieffektivisering i offentliga byggnader, vägnätet och andra infrastrukturinvesteringar. Lånet är NIB:s första direkta lån utan statsgaranti till en stad eller kommun i de baltiska länderna.

ESTNISK MILJÖCENTRAL BLIR NIB:S INTERMEDIÄR

Estlands finansministerium har utsett den estniska miljöinvesteringscentralen KIK till intermediär för NIB:s ramkredit till den estniska staten. Ramkrediten uppgår till 14 miljoner euro. Inom ramen har man redan avtalat om ett tiotal lån och flera nya miljöprojekt är under beredning. De flesta projekt gäller investeringar i kommunala vattenreningsverk.

NIB har fungerat som en katalysator för överföring av teknisk kunskap från de nordiska länderna till KIK. Miljöinvesteringscentralens uppgift är att säkra att offentligt finansierade miljöprojekt genomförs med tillräckligt hög kvalitet och att säkerställa att Estland kan genomföra miljöprojekt enligt överenskommelser med EU inför accessionen. KIK kommer dessutom att ha en central roll vid administrationen av kommande EU-projekt i landet.

Hittills har NIB finansierat 95 kommunala miljöprojekt samt energieffektiviseringsprojekt i 170 administrationsbyggnader i Baltikum.

HAMNINVESTERINGAR I KLAIPEDA

Med hjälp av lån från NIB investerar det litauiska statsbolaget Klaipeda State Seaport Authority (KSSA) i bland annat utbyggnad av kajer och muddring av hamnområdet i Klaipeda hamn. Hamnen hör till de tre största hamnarna i Baltikum med en årlig fraktvolymer på mellan 13 och 19 miljoner ton. NIB och KSSA har ingått avtal om ett lån på 4,3 miljoner euro för hamninvesteringarna. Lånet garanteras av den litauiska staten.

TVÅ LÅN TILL LETTISKT ENERGIBOLAG

NIB har avtalat om två lån till det statsägda lettiska energibolaget SJSC Latvenergo. Lånen avser bolagets omfattande investeringar för att förbättra bolagets effektivitet och konkurrenskraft genom att bland annat öka tillförlitligheten i eldistributionen. Det första lånet på 36,5 miljoner US-dollar avtalades om i maj 2002 och i augusti 2003 undertecknades ett nytt lån på 57 miljoner US-dollar. Latvenergos långfristiga lån från NIB uppgår nu till sammanlagt 93,5 miljoner US-dollar och gör bolaget till en av NIB:s största låntagare i Baltikum. ■

Baltiska länderna inbjudna till NIB

Nordiska rådets session i Oslo i oktober blev ett historiskt möte för NIB. De nordiska och baltiska statsministrarna sammanträdde för att dryfta aktuella frågor och samarbete. Under ministermötena framfördes en formell inbjudan till Estland, Lettland och Litauen om fullvärdigt medlemskap i NIB. Därmed är NIB den första nordiska institution som de baltiska länderna fått en inbjudan till. Se närmare VD har ordet, sidan 2. ■

Mikael Risdel (Nordiska ministerrådet/Nordiska rådet 2003)

Nytt lån till Elkem

NIB har avtalat om ett långfristigt lån på 40 miljoner euro med Elkem ASA, en av Norges största industrikoncerner. Lånet avser Elkems förvärv av aktiemajoriteten i det svenska aluminiumbolaget Sapa AB. Elkems huvudprodukter är aluminium, energi, silisiummetall, ferrosilisium och

karbonprodukter. Bolaget har under de senaste åren alltmer övergått från produktion av bulkprodukter till specialprodukter.

Med förvärvet av Sapa, som är en av Europas största producenter av förädlad aluminium, förstärker Elkem sin strategi att fokusera på specialprodukter. De viktiga

gaste kunderna finns inom aluminium-, gjuteri-, transport-, byggnads-, emballage-, kemi- och elektronikindustrin.

Med förvärvet uppgår Elkems andel i Sapa till drygt 70 procent av aktierna. Sapa fortsätter som ett börsnoterat bolag. ■

Foto: Marius Unsäkyli

Christian Duncker

Kenneth Grönholm

Jens Hellerup

Jaana Ijas

Jacob Klingemann

Antti Koura

Johan Ljungberg

Linda Lundqvist

Guðmundur Ólason

Jouni Salokivi

Harriet Wingren-Hägglom

Magnus Magnusson

PÅ NYA POSTER

Christian Duncker (FI) har tillträtt tjänsten som budgetchef på avdelningen för redovisning och budgetering. Han har även tidigare arbetat på NIB, men kommer närmast från Nordea.

Kenneth Grönholm (FI) har utnämnts till biträdande direktör med ansvar för kreditenheten på nordiska avdelningen.

Jens Hellerup (DK) har utsetts till upplåningshandläggare på finansavdelningen. Han var tidigare portföljförvaltare.

Jaana Ijas (FI) har anställts som systemspecialist på IT-avdelningen. Hon kommer närmast från det finska försäkringsbolaget Suomi-yhtiöt.

Jacob Klingemann (DK) har anställts som handläggare på internationella avdelningen, region Central- och Östeuropa och kommer att arbeta med projekt inom ramen för Nordliga dimensionens miljöpartnerskap (NDEP). Han kommer närmast från DTU Innovation A/S i Danmark.

Antti Koura (FI) har tillträtt tjänsten som senior portföljförvaltare på finansavdelningen. Han kommer närmast från Europarådets utvecklingsbank och har tidigare arbetat på Finlands Bank och Inter-American Development Bank.

Johan Ljungberg (SE) har anställts som miljöanalytiker på analysavdelningen. Han kommer närmast från Skanska Teknik AB i Sverige.

Linda Lundqvist (SE) har fått anställning som jurist på internationella avdelningen.

Guðmundur Ólason (IS) har anställts som regionchef för Island på nordiska avdelningen. Han kommer närmast från finansministeriet på Island.

Jouni Salokivi (FI) har anställts som utvecklingschef på IT-avdelningen. Han kommer närmast från finska Partek Abp.

Harriet Wingren-Hägglom (FI) har utnämnts till chef för låneadministrationen på avdelningen för finansiell administration och planering.

Nordiska finansgruppen

Magnus Magnusson (SE) har tillträtt tjänsten som regionchef på NDF. Tidigare har han arbetat på bl.a. Nordiska ministerrådet i Köpenhamn men kommer närmast från UNEP/GRID-Arendals kontor i Stockholm.

Detta är NIB

Nordiska Investeringsbanken (NIB) finansierar privata och offentliga projekt som prioriteras i de nordiska länderna och av låntagarna. Banken finansierar projekt både i och utanför Norden.

NIB är en multilateral finansieringsinstitution, som ägs av de fem nordiska länderna och drivs enligt bankmässiga principer. Ägarna utser ledamöterna i bankens styrelse och kontrollkommitté.

Bankens verksamhet styrs av en överenskommelse mellan de fem nordiska länderna, samt därtill anslutna stadgar.

NIB erbjuder sina kunder långfristiga lån och garantier på konkurrenskraftiga, marknadsmässiga villkor. Banken anskaffar medlen för sin utlåning genom upplåning på den internationella kapitalmarknaden. NIB:s obligationer åtnjuter högsta möjliga kreditvärdighet, AAA/Aaa

hos de ledande kreditvärderingsinstituten Standard & Poor's och Moody's.

NIB har huvudkontor i Helsingfors samt kontor i Köpenhamn, Oslo, Reykjavík, Stockholm och Singapore. Banken har per 31/12 2002 sammanlagt 144 anställda, som kommer från alla nordiska länder. ■

DETTA FINANSIERAR NIB

NIB finansierar investeringsprojekt och projektexport av ömsesidigt intresse för Norden och för låntagarna. Hög prioritet har investeringar som främjar det ekonomiska samarbetet inom Norden. Lån och garantier ges till investeringar som tryggar energiförsörjning, förbättrar infrastruktur eller stöder forskning och utveckling. Hög prioritet har också projekt som förbättrar miljön i Norden och i dess närområden.

NIB kan delta i finansieringen av inkommande direktinvesteringar med satsningsfrämjande effekter i Norden.

NIB finansierar olika internationella projekt såväl på tillväxtmarknaderna som inom OECD-området. Banken ger lån till projekt som stöder den ekonomiska utvecklingen i Nordens närområden samt till investeringar i olika delar av världen som är av ömsesidigt intresse för mottagarlandet och för Norden. Utöver att ge lån beviljar NIB garantier för projekt som uppfyller bankens villkor.

De projekt som banken överväger att finansiera genomgår en analys där projektens bärkraft och miljökonsekvenser undersöks. Dessutom beaktas sociala konsekvenser i växande utsträckning.

LÅN I NORDEN

Investeringslån

NIB beviljar medel- och långfristiga investeringslån med en löptid på 5 till 15 år. Lånen beviljas i olika valutor till fast

eller rörlig, marknadsmässig ränta och för upp till hälften av projektets totalkostnad.

NIB finansierar projekt inom:

- tillverkningsindustrin, bl.a. investeringar i anläggningar,
- infrastruktur, satsningar inom energisektorn, samfärdsl, telekommunikation, vattenförsörjning och avfallshantering,
- miljöområdet, både inom den privata och den offentliga sektorn,
- forskning och utveckling,
- gränsöverskridande investeringar, bl.a. företagsförvärv,
- utländska investeringar i Norden.

Regionallån

Regionallån beviljas nationella regionalpolitiska kreditinstitut för vidareutveckling av näringslivet i regionalpolitiskt prioriterade områden.

LÅN UTANFÖR NORDEN

Kärnan i NIB:s utlåning utanför Norden är lån under bankens projektinvesteringslåneordning. Det är långfristiga lån – upp till 20 år – för projekt på tillväxtmarknaderna i Asien, Mellanöstern, Central- och Östeuropa, Latinamerika samt Afrika. Lånen ges företrädesvis till låntagarlandets regering eller en offentlig finansinstitution. Projektinvesteringslån beviljas även utan statsgaranti, främst till infrastrukturinvesteringar inom privatsektorn. Lån beviljas för upp till hälften av projektets totalkostnad. Lånen kan användas för

finansiering av alla typer av projektkostnader inklusive de lokala kostnaderna. Lånen ges till marknadsmässig ränta och i den valuta som kunden önskar. Hittills har projektinvesteringslån lämnats för projekt i ca 40 länder. NIB beviljar även lån till nordiska företags investeringar – bl.a. samriskföretag och företagsförvärv – inom OECD-området och Baltikum.

NORDENS NÄROMRÅDEN

NIB prioriterar finansiering av offentliga och privata infrastruktur- och industriinvesteringar i Nordens närområden. Vidare deltar NIB i finansiering av projekt i Baltikum genom investeringslån till företag som investerar i de baltiska länderna.

Högsta prioritet har offentliga och privata miljöprojekt i Polen, Kaliningradområdet, Estland, Lettland, Litauen samt nordvästra Ryssland (S:t Petersburg, Leningradområdet, Karelen och Barentsregionen). För detta ändamål finns en speciallåneordning, miljöinvesteringslån (MIL). Projekten skall bidra till att minska miljöbelastningen och därmed också de gränsöverskridande föroreningarna. Miljöinvesteringslån beviljas på bankmässiga villkor till stater, myndigheter, institutioner och företag. ■

NIB viktig miljöfinansier

Nordiska Investeringsbanken uppvisar ett gott resultat för årets åtta första månader 2003 trots en allmänt svag ekonomisk aktivitet i euroområdet. Verksamhetsperiodens överskott ökade med 3,6 % till 100 miljoner euro. Balansomslutningen uppgick till 17,3 miljarder euro och netto-likviditeten steg till 3 802 miljoner euro.

Till bankens ägare, de nordiska länderna, betalade banken under verksamhetsperioden ut 40,3 miljoner euro i utdelning av överskottet för 2002.

Nyutlåningen för perioden var 910 miljoner euro. Det utestående lånebeloppet uppgick per 31/8 2003 till 10 323 miljoner euro.

Nyupplåningen under årets första åtta månader motsvarade 2 759 miljoner euro. NIB upptog under våren sitt andra globala benchmarklån på 1 miljard US-dollar i form av fem års obligationer. Obligationerna fick ett gott mottagande bland investerarna och såldes över hela världen.

Infrastruktur och industriinvesteringar dominerade bankens nordiska utlåning. Tillverknings- och livsmedelsindustrin var störst med flera lån till miljöförbättrande

investeringar eller företagsförvärv över gränserna. Andelen miljörelaterade investeringar inom Norden visar en klar ökning och uppgick till 25 % av utbetalningarna.

Den internationella utlåningen dominerades av lån till infrastrukturinvesteringar, främst inom energi, transport och telekommunikation. Utlåningen till projekt inom miljö-, hälso- och sjukvårdssektorn ökade. Banken har för närvarande utestående lån i 32 länder utanför Norden. Utlåning via finansiella intermediärer utgör en ökande andel av bankens internationella verksamhet.

I Baltikum och Polen ökade banken ytterligare sitt engagemang framför allt inom energisektorn och har därmed bidragit till en säkrare energiförsörjning och energieffektivisering i regionen. Under perioden ingicks avtal om ett lån bl.a. till det statliga lettiska kraftbolaget.

Finansiering av miljöinvesteringar är en viktig del av bankens långivning. Under perioden beviljade banken åtta nya miljö-lån på totalt 135 miljoner euro. Av de under året utbetalda lånen var drygt 18 % miljö-lån. Under året har andelen miljö-lån

särskilt i Nordens närområden fortsatt att öka. För finansiering av mindre miljöprojekt i nordvästra Ryssland har banken etablerat ett låneprogram med en rysk intermediebänk. Avsikten är att allokera krediter för bl.a. vattenförsörjning och avloppsrening i ett antal mindre kommuner inom Leningrads län.

Banken har en aktiv roll inom Nordliga dimensionens miljöpartnerskap (NDEP), som syftar till att koordinera och effektivisera finansieringen av miljöprojekt med gränsöverskridande effekter inom den nordliga dimensionens område. NDEP har satt upp ett investeringsprogram på tolv miljöprojekt som skall beredas inom ramen för miljöpartnerskapet. NIB ansvarar för beredningen och samordningen av sju av de tolv projekten. Dessutom har NDEP initialt satt upp ett program för kärnavfallsprojekt på Kolahalvön om 500 miljoner euro.

Kvaliteten på bankens låneportföljer och finansiella motparter hölls fortsatt på en hög och stabil nivå. Den gynnsamma resultatutvecklingen för banken förväntas fortsätta till årets slut. ■

Nyckeltal (miljoner euro)

	1-8/2003	1-8/2002	1-12/2002
Räntenetto	102	100	150
Överskott	100	97	142
Utbetalade lån	910	937	1 648
Avtalade lån	1 029	1 020	1 807
Nyupplåning	2 759	1 679	3 320
Överskott/genomsn. eget kapital (%)	9,5	9,9	9,5
	31/8 2003	31/8 2002	31/12 2002
Utestående lånestock	10 323	9 929	10 110
Balansomslutning	17 303	14 892	15 948
Nettolikviditet	3 802	2 287	2 947
Antal anställda	147	141	144

Nordiska Investeringsbanken (NIB) arbetar för att stärka nordiskt näringsliv genom att finansiera samnordiska projekt. Ett viktigt område är miljöprojekt i Norden och dess närområden. Banken ger lån till projekt med positiv inverkan på Östersjöns vattenkvalitet och bidrar på detta sätt till renare hav och stränder i Norden.

Per 31/8 2003 uppgick **NIB:s** totala miljöengagemang till cirka 1,5 miljarder euro.

NIB ägs av de fem nordiska länderna och har sitt huvudkontor i Helsingfors.

NORDISKA INVESTERINGSBANKEN

Fabiansgatan 34, PB 249, FIN-00171 Helsingfors, Finland, telefon +358 9 180 01, e-post: info@nib.int, www.nib.int